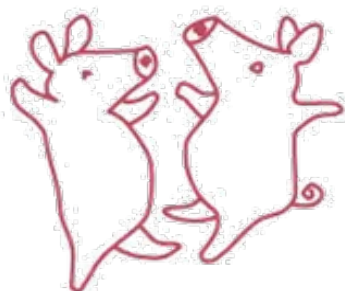


Wordt de Awb Aarhus-proof?

Werk in uitvoering – een tussenstand van de wetgever



1

INTRODUCTIE

- Toelichting op het consultatiewetsvoorstel (wijziging van de Awb en enkele omgevingsrechtelijke wetten), namens int dept werkgroep
- Uitspraak HvJ EU van 14 jan 2021 noopt tot “herimplementatie” van het Verdrag van Aarhus door de wetgever
- Tijdelijke oplossing: ABRvS heeft met haar richtinggevende uitspraken al verdragsconforme toepassing van het NL recht bewerkstelligd (+ oproep aan de wetgever)

2

Wetgeving (vóór Varkens in nood-arrest)

- Verdrag van Aarhus (3 pijlers: toegang tot milieu-informatie, inspraak bij besluiten over activiteiten met aanzienlijk effect op het milieu, toegang tot de rechter)
- Geïmplementeerd in de Awb en verschillende wetten behorend tot het omgevingsrecht, in 2005
 1. Awb, **UOV van afd. 3.4 Awb** met inspraak n.a.v. een ontwerpbesluit voor “een ieder” (o.g.v. de Wabo/Omgevingswet), dus ook *anderen dan* belanghebbenden
 2. Awb, **art. 6:13** personenfuik voor belanghebbenden: deelname bestuurlijke voorfase verplicht, tenzij te late deelname aan de persoon in kwestie “redelijkerwijs niet kan worden verweten”. Fuik leidde tot niet-ontvankelijkheid bij de bestuursrechter.
 3. Awb, **art. 8:1** toegang tot de bestuursrechter voorbehouden aan belanghebbenden

3

Wat eist het Verdrag van Aarhus?

1. Er moet bij besluiten over activiteiten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben inspraakgelegenheid zijn voor een brede kring van personen: *die kring moet ruimer zijn dan alléén belanghebbenden* (art. 6)
2. Iedereen die het recht heeft gekregen om deel te nemen aan inspraak over een ontwerpbesluit, moet zijn inspraakrechten ook bij de rechter kunnen afdwingen (art. 9 lid 3)
3. Personenfuik van 6:13 Awb mag niet worden tegengeworpen aan belanghebbenden die géén zienswijze n.a.v. het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht (art. 9 lid 2)

4

Keuzes van de Afdeling, 2021

Verdragsconforme interpretatie:

- Art. 6:13 Awb: deelnemen aan de UOV (zienswijze) is geen voorwaarde meer voor de toegang tot de bestuursrechter voor *belanghebbenden* (art. 9 lid 2)
- Art. 8:1 Awb: ook *anderen dan* belanghebbenden hebben het recht beroep bij de bestuursrechter in te stellen, zij mogen zowel de procedure als de inhoud aan de orde stellen (wèl winstwaarschuwing ivm art. 8:69a Awb)
 - Voor anderen dan belanghebbenden wordt de voorwaarde van een *zienswijze* geïntroduceerd, tenzij ontbreken zienswijze “redelijkerwijs niet kan worden verweten aan de betrokkene”. Ook wordt de onderdelentrichter geïntroduceerd (art. 9 lid 3)

Voor welke besluiten geldt dit?

Alle besluiten op basis van 14 met name genoemde wetten *en andere* wetten en regelingen op het terrein van milieu en ruimtelijke ordening die worden voorbereid met de UOV

5

Keuzes van de wetgever, I

- Reparatie nodig
- Interdepartementale werkgroep VvA en toegang tot de rechter (JenV, BZK, IenW, EZK, LNV); drie bewindslieden als ondertekenaars (“consultatiewetgever”)

Wat doet het wetsvoorstel?

1. Wetsvoorstel bakent Aarhus-besluiten scherper af (voorkomt “bijvangst”)
2. Wetsvoorstel continueert de lijn om in de omgevingswetgeving bij Aarhus-besluiten te kiezen voor UOV + “een ieder” (dit n.a.v. voorlichting AaRvS uit 2009)
3. Wetsvoorstel vult dit systeem aan door het bestuursorgaan “te instrueren” om alsnog te kiezen voor de UOV + “een ieder” indien het een Aarhus-besluit betreft (wijziging art. 3:10 en 3:15 Awb)

6

Achtergrond: verschil in personenkringen Aarhus en het NL recht

- Aarhus: drie kringen
- Implementatie VvA in NL recht (2005 en 2021) gaat uit van twee kringen (een ieder, w.o. niet-belanghebbenden/belanghebbenden)



7

Keuzes van de wetgever, II

Wat doet het wetsvoorstel nog meer?

4. Wijziging **art. 6:13** Awb (nieuw lid 2 + nieuwe bijlage: **RBAM**):
zienswijze in de UOV geen voorwaarde meer voor toegang tot de
bestuursrechter voor *belanghebbenden* (art. 9 lid 2)
5. Wijziging **art. 8:1** Awb (nieuw lid 2, a, b en c): aansluiten bij
jurisprudentie bestuursrechter door een beroepsrecht te creëren voor
anderen dan belanghebbenden, waarbij wel de voorwaarde van een
zienswijze wordt gesteld (tenzij verschoonbaar) (art. 9 lid 3)

8

RBAM ofwel: Aarhus-besluiten

Voor welke besluiten geldt dit?

- Regeling beroep aanzienlijke milieueffecten (besluiten die onder de werkingssfeer van art. 6 VvA vallen)
- De **RBAM** ziet op 3 hoofdcategorieën van besluiten:
 1. waarvoor een milieueffectrapport moet worden gemaakt of een milieueffectbeoordeling en waarvoor de UOV geldt of vanwege aanzienlijke milieueffecten had moeten zijn gevolgd
 2. die als gevolg van EU-richtlijnen/verordeningen of van jurisprudentie van de EU- of nationale rechter onder het verdrag vallen
 3. andere besluiten over activiteiten die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben

9

Keuzes van de wetgever, III

Beroepsrecht voor *anderen dan belanghebbenden*

- Keuze voor gewoon beroepsrecht, anderen dan belanghebbenden kunnen zowel procedurele als materiële beroepsgronden naar voren brengen, o.a. schending van EU-recht en strijd met het motiveringsbeginsel (art. 6 lid 8 VvA)
- Relativiteitsvereiste (8:69a Awb) blijft in tact, maar zal wellicht worden bijgesteld in de jurisprudentie
- In consultatie expliciete vraag gesteld over een alternatief: *beperkt beroepsrecht* waarbij de beroepsgronden uitsluitend kunnen gaan over onjuiste uitvoering van de UOV (inspraak) of over schending van het motiveringsbeginsel, maar niet over schending van materiële voorschriften

10

Slechts een tussenstand

Wetsvoorstel

- Consultatiefase bijna afgelopen
- Verwerken consultatiereacties / uitvoeringstoetsen
- Besluitvorming ambtelijk voorportaal, onderraad en Ministerraad
- Advies Afdeling advisering Raad van State
- Verwerken advies, opstellen nader rapport
- Indiening wetsvoorstel bij Tweede Kamer, behandeling Tweede en Eerste Kamer

Parallel

- Onderzoek naar effecten (gedrag, werklast), alternatieven lange termijn
- Onderzoek naar toekomstbestendige implementatie VvA

11

Dank voor uw aandacht

12